

Programa

Europa (s.IV-XI).

1. Roma, un estat *antic*.
 - i. L'ordre de l'imperi: *pax* i moneda
 - ii. *Annona*, vaixells i exèrcits.
 - iii. Com desapareixien els estats *antics*: la fi de l'Imperi d'occident.
 - iv. L'imperi d'orient.
2. L'Església, un regne d'aquest món.
 - i. L'Imperi, cristia.
 - ii. La creació d'heretges.
 - iii. El control del sexe; la fixació de les pautes de la reproducció humana.
 - iv. La constitució de dinasties i les fixacions cronològiques: el gènere de les cròniques (s.V-VII).
 - v. El cas del bisbe enamorat i el del que comptava porcs.
3. Després de l'Imperi: els nous estats a Europa occidental (s.VI-IX).
 - i. Les migracions 'bàrbares'. El cas dels gots.
 - ii. De l'autoritat al poder. Què era un *regnum*?
 - iii. De com el *rex francorum* convertia els pans en diners.
4. Després de l'Imperi: produccions pageses i intercanvis a Europa occidental.
 - i. Els *emporiums* altmedievals. Les monedes àrabs a Escandinàvia. La tesi de Pirenne.
 - ii. Pràctiques agràries i alimentació pagesa abans dels feudals
5. Islam, albergínies, àrabs i berbers a la Península ibèrica (VIII-X).
 - i. Muhammad, l'enviat de Déu. La constitució de l'estat islàmic.
 - ii. Al-Andalus, uns estats que es feien i es desfeien.
 - iii. Al-Andalus: la migració pagesa àrab i berber. La transmissió de coneixements d'est a oest.
6. La fi de les societats *antigues* a Europa occidental: l'ordre feudal (IX-XI)
 - i. És concebible la 'transició'?
 - ii. La nova disciplina del treball pagès: la renda.
 - iii. Esglésies, monestirs i castells: concentrar i controlar gent, camps, grans i bestiar.
 - iv. La ràpida i reeixida expansió feudal. El cas dels normands.
 - v. Bobastro, Mahdīya, Zawīla. El vespre de les croades.

Bibliografía recomanada

- AA.VV., 1984, *Estructuras feudales y feudalismo en el mundo mediterráneo (siglos X-XIII)*, Crítica, Barcelona.
- M. BARCELÓ, 1995, “Crear, disciplinar y dirigir el desorden. La renta feudal y el control del proceso de trabajo campesino: una propuesta sobre su articulación”, *Taller d'història*, 6: 61-72.
- M. BARCELÓ, H. KIRCHNER, JM. LLURÓ, R. MARTÍ, J.M. TORRES, 1988, *Arqueología medieval. En las afueras del ‘medievalismo’*, Crítica, Barcelona.
- R. BARTLETT, 1993, *The Making of Europe. Conquest, Colonization and Cultural Change 950-1350*, Penguin Books, London.
- M. BLOCH, 1939, *La société féodale*, París (hi ha traducció castellana a Akal).
- P. BROWN, 1991, *El mundo en la Antigüedad tardía. De Marco Aurelio a Mahoma*, Taurus.
- A. CAMERON, 1993, *The Later Roman Empire*, Fontana Press, Londres (hi ha una traducció castellana a Crítica).
- J.-P. DEVROEY, 1990, “La céréaliculture dans le monde franc”, *L'ambiente vegetale nell'Alto Medioevo. XXXVII Settimane del CISAM*, Spoleto: 221-253.
- J.-L. FLANDRIN, 1983, *Un temps pour embrasser. Aux origines de la morale sexuelle occidentale (VIth-XIth siècle)*, Éditions du Seuil, Paris.
- W.H.C. FREND, 1976, *Religion Popular and Unpopular in the Early Christian Centuries*, Variorum Reprints.
- W. GOFFART, 1974, *Caput and colonate: towards a history of Late Roman taxation*, Toronto.
- P. GUICHARD, 1976, *Al-Andalus. Estructura antropológica de una sociedad islámica en occidente*, Barcelona (reeditada el 1995 per la Universitat de Granada).
- M. HENDY, 1993, “From Antiquity to the Middle Ages: Economic and Monetary Aspects of the Transition”, *De la Antigüedad al Medievo. Siglos IV-VIII*, Fundación Sánchez-Albornoz, Madrid: 323-360.
- R. HODGES & D. WHITEHOUSE, 1983, *Mohammed, Charlemagne & the Origins of Europe*, Cornell University Press, Nova York.
- Y. LACOSTE, 1971, *El nacimiento del tercer mundo: Ibn Jaldún*, Península, Barcelona (hi ha una reedició recent).
- M. RODINSON, 1974, Mahoma. El nacimiento del mundo islámico, Biblioteca Era, Mèxic.

P. TOUBERT, 1990, *Castillos, señores y campesinos en la Italia medieval*, Crítica, Barcelona.

W. WATSON, 1983, *Agricultural innovation in the early Islamic world*, Cambridge University Press (hi ha una traducció castellana publicada recentment per la Universitat de Granada).

CH. WICKHAM, 1989, “La otra transición: del mundo antiguo al feudalismo”, *Studia Historica*: 7-35.